

Bijlage HAVO

2019

tijdvak 1
woensdag 22 mei
07.30 - 10.30 uur

Aardrijkskunde

Bronnenboekje

Opgave 1 Afrika en het WK

bron 1

Les Bleus, het Franse nationale voetbalelftal

bron: <https://twitter.com/VictorMochere/status/1018550175072182278>

‘Afrikanen zijn altijd immigranten, totdat ze een WK winnen’

Een dag nadat Frankrijk het WK-voetbal heeft gewonnen, is op sociale media discussie ontstaan over de manier waarop Frankrijk en andere landen naar het Franse nationale team kijken.

‘Het is alsof Afrika heeft gewonnen’

Aanleiding voor de discussie is een tweet van de Amerikaanse hoogleraar Khaled Beydoun. Hij feliciteert de Fransen met hun overwinning en vraagt aandacht voor de achtergrond van de spelers. “Afrikanen en moslims hebben jullie een tweede wereldkampioenschap bezorgd. Geef hen nu gerechtigheid.”

Beydoun krijgt veel steun op Twitter en andere sociale media. In een reactie zegt iemand: “Afrikanen zijn altijd immigranten, totdat ze een WK winnen. Dan is het: we zien de kleur niet.”

vrij naar: <https://nos.nl/wk2018/artikel/2241800-afrikanen-zijn-altijd-immigranten-totdat-ze-een-wk-winnen.html>

Weer rellen in buitenwijken Parijs

In een buitenwijk van Parijs (de zogeheten 'Banlieue') is het opnieuw tot gevechten gekomen tussen de politie en demonstranten. De politie heeft al meer dan 200 arrestaties verricht. Reden voor de rellen is de hardhandige arrestatie van een zwarte man. De 22-jarige man zou door vier agenten met een wapenstok zijn geslagen.

Een man springt op voor een traangasgranaat in een Parijse buitenwijk

De rellen doen denken aan 2005, toen de noodtoestand uitgeroepen werd. Door heel Frankrijk waren er 's nachts rellen in de buitenwijken van de grote steden. Tienduizenden auto's en meer dan 300 gebouwen stonden in brand.

Volgens correspondent Frank Renout zijn de mensen in de buitenwijk erg ontevreden. "Een onderzoek concludeerde dat mensen met een jong, Arabisch uiterlijk twintig keer zo vaak door de politie worden gecontroleerd. Ook hebben ze vaker te maken met geweld en beledigingen. Het contrast tussen de arme buitenwijken en het rijke en welvarende centrum van Parijs is enorm. In de Banlieues is de werkloosheid bijna twee keer zo hoog als het landelijk gemiddelde."

Vrij naar: <https://nos.nl/artikel/2158621-weer-rellen-in-voorstad-parijs-situatie-blijft-broeien.html>

Opgave 2 Een groeiende wereldbevolking

bron 1

Bevolkingsexplosie in het zuiden versus bevolkingsafname in het noorden

In 2011 telde de wereldbevolking 7 miljard mensen, inmiddels is de wereldbevolking de grens van 7,7 miljard mensen gepasseerd. Hoewel het groeitempo daalt, verwachten de Verenigde Naties (VN) nog een verdere bevolkingsgroei, op de lange termijn mogelijk tot ruim 11 miljard mensen. De wereldbevolking neemt sneller toe dan voorzien. Afrika explodeert en Europa krimpt.

Even vooruitkijken naar waar onze kinderen en kleinkinderen mee te maken krijgen, want in 2050 is het zover: 9,9 miljard mensen op één planeet.

Het PRB (demografische onderzoeksorganisatie) voorziet dat de wereldbevolking al binnen veertig jaar met 33 procent zal toenemen. Dat is sneller dan de VN eerder voorzag in een prognose.

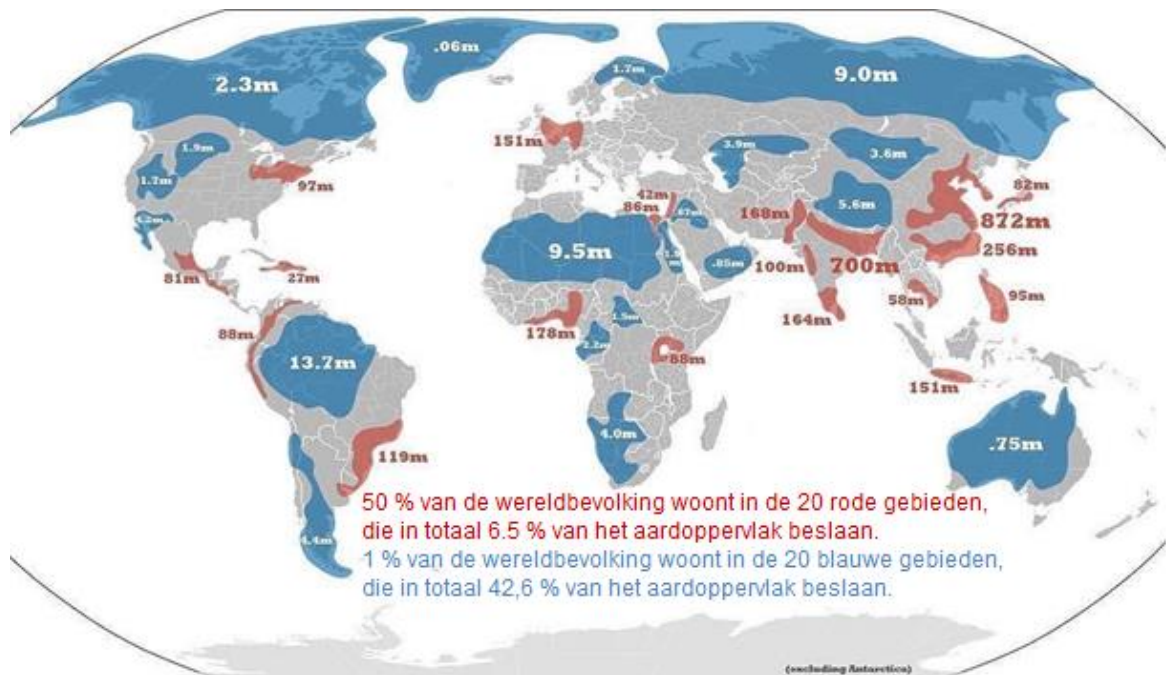
Aan de vooravond van de geboorte van de 10 miljardste aardbewoner (verwacht in 2053) blijkt niet China maar India het meest bevolkte land ter wereld en is een kwart van de wereldbevolking jonger dan 15 jaar, aldus het PRB. Van de Nigerianen zit 50 procent in die laatste categorie, terwijl in een rijk land als Nederland maar 17 procent onder de 15 is.

Vrij naar: Nigeria gaat naar 226 miljoen inwoners in 2050. © afp

bron 2

De dichtstbevolkte en dunbevolktste gebieden van de wereld

Vrij naar: www.amapaday.com

Opgave 3 De plastic soep

bron 1

De stranden van Hawaii zijn bedekt met bergen plastic

Hawaii heeft een enorm probleem, dat helaas geen verrassing is. De paradijselijke stranden zijn bedekt met bergen plastic. De plastic vervuiling in de oceanen is een groeiende zorg. Plastic wordt vaak gevonden in de magen van vogels en zeeschildpadden zijn verdronken omdat ze verstrikt zijn geraakt door het plastic.

Onderzoek suggereert dat miljoenen tonnen aan plastic elk jaar in de oceanen terechtkomen. Een rapportage van het World Economic Forum voorspelt dat in 2050 het gewicht aan plastic in de oceanen groter is dan het gewicht aan vis.

Het plastic op de stranden van Hawaii komt niet alleen uit Hawaii. Het onderzoek wijst uit dat Hawaii in een draaiend systeem van zeestromingen ligt, dat bekend staat als de Noord-Pacifische Gyre. In het midden van deze cirkelvormige gyre ligt een grote massa plastic soep – in het Engels bekend als de Great Pacific Garbage Patch.

Vrij naar:

https://www.nola.com/environment/index.ssf/2016/06/hawaiis_beaches_are_covered_in.html

bron 2

Boyan Slat, van scholier tot plastic pionier

Nadat hij zich tijdens zijn duikvakantie had geërgerd aan al het plastic in de Middellandse Zee kreeg Boyan Slat een idee dat hij heeft gebruikt in zijn profielwerkstuk. In zijn onderzoek kwam hij erachter dat op de oceanen meerdere grote concentraties van plastic drijven. Hij bedacht een oplossing voor dit milieuprobleem, waarbij gebruik wordt gemaakt van de mondiale wind- en zeestromen, om plastic te verzamelen. Hij kreeg een 9,5 voor zijn profielwerkstuk.

Nu, zeven jaar later, gaat zijn eerste schoonmaaksysteem de Grote Oceaan op. Het project richt zich op de grootste 'plastic soep' van de oceanen, met een omvang van ongeveer het land Mexico. Uiteindelijk is het de bedoeling dat er tientallen schoonmaaksystemen de plastic soep gaan opruimen. Slat verwacht dat de omvang van de grootste plastic soep in vijf jaar tijd zal halveren.

Vrij naar: <https://nos.nl/op3/artikel/2249609-boyan-slat-van-scholier-tot-plasticpionier.html>

bron 3

4 mogelijke locaties in de Grote Oceaan

Vrij naar: www.shiptracker.live

Opgave 4 Indonesië, een explosief gebied

bron 1

Vulkanen in Indonesië

Op Java liggen maar liefst 37 werkende vulkanen. De meeste hebben vrij recent erupties gehad. Die zijn bijna zonder uitzondering zeer heftig en explosief. Bijvoorbeeld 'De Berg van Vuur', de Merapi, maakte veel slachtoffers in de vruchtbare en dichtbevolkte regio rond Yogyakarta op Java.

'Een vernietigende vuurstorm', kopte de New York Times op de voorpagina van zaterdag 6 november 2010. 'Vernietigende gloedwolken hebben sinds de uitbarsting vorige week al zeker 191 mensen het leven gekost. Die van gisteren is de meest krachtige in 80 jaar.'

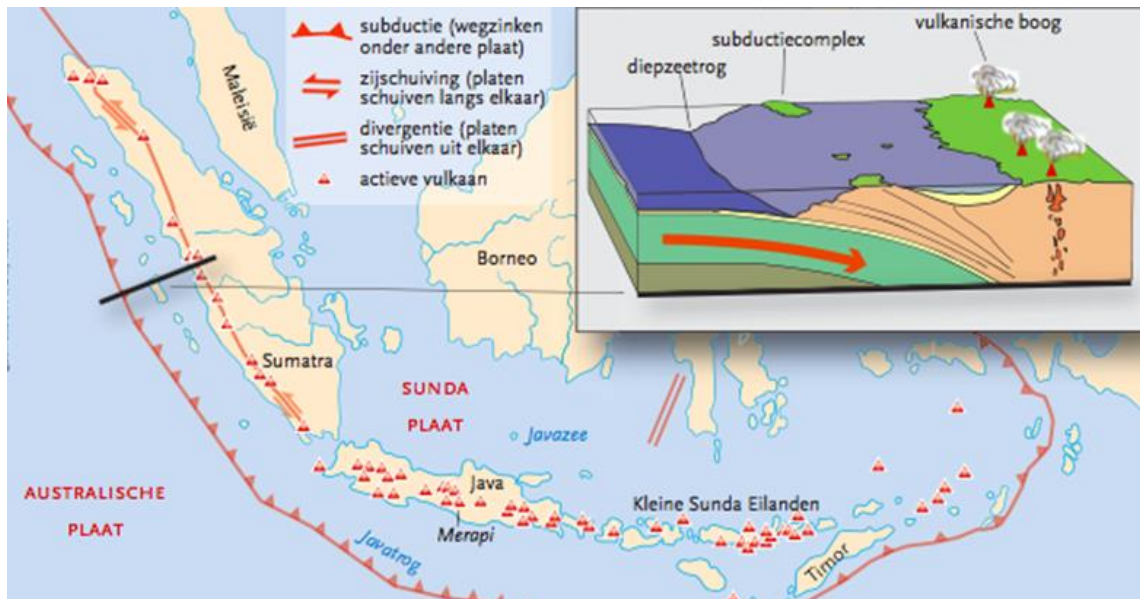
De verslaggever heeft het over een gloedwolk, de gevaarlijkste vorm van een vulkanische eruptie. Gloedwolken zijn berucht en hebben geschiedenis geschreven: de gloedwolk van de Mont Pelée op het eiland Martinique, die alle inwoners van de stad Saint-Pierre doodde, en die van de Vesuvius, die Pompeï verschroeide.

Van de 130 actieve vulkanen in Indonesië verkeren er 20 in alarmfase 2 of hoger. Dit betekent dat de vulkanen elk moment kunnen uitbarsten. De Merapi bereikte fase 4, twee andere zitten in alarmfase 3. De hoogst haalbare alarmfase is 5. Niet eerder waren zoveel vulkanen tegelijk onrustig.

Vrij naar: Geografie, januari 2011

bron 2

Subductie in Indonesië

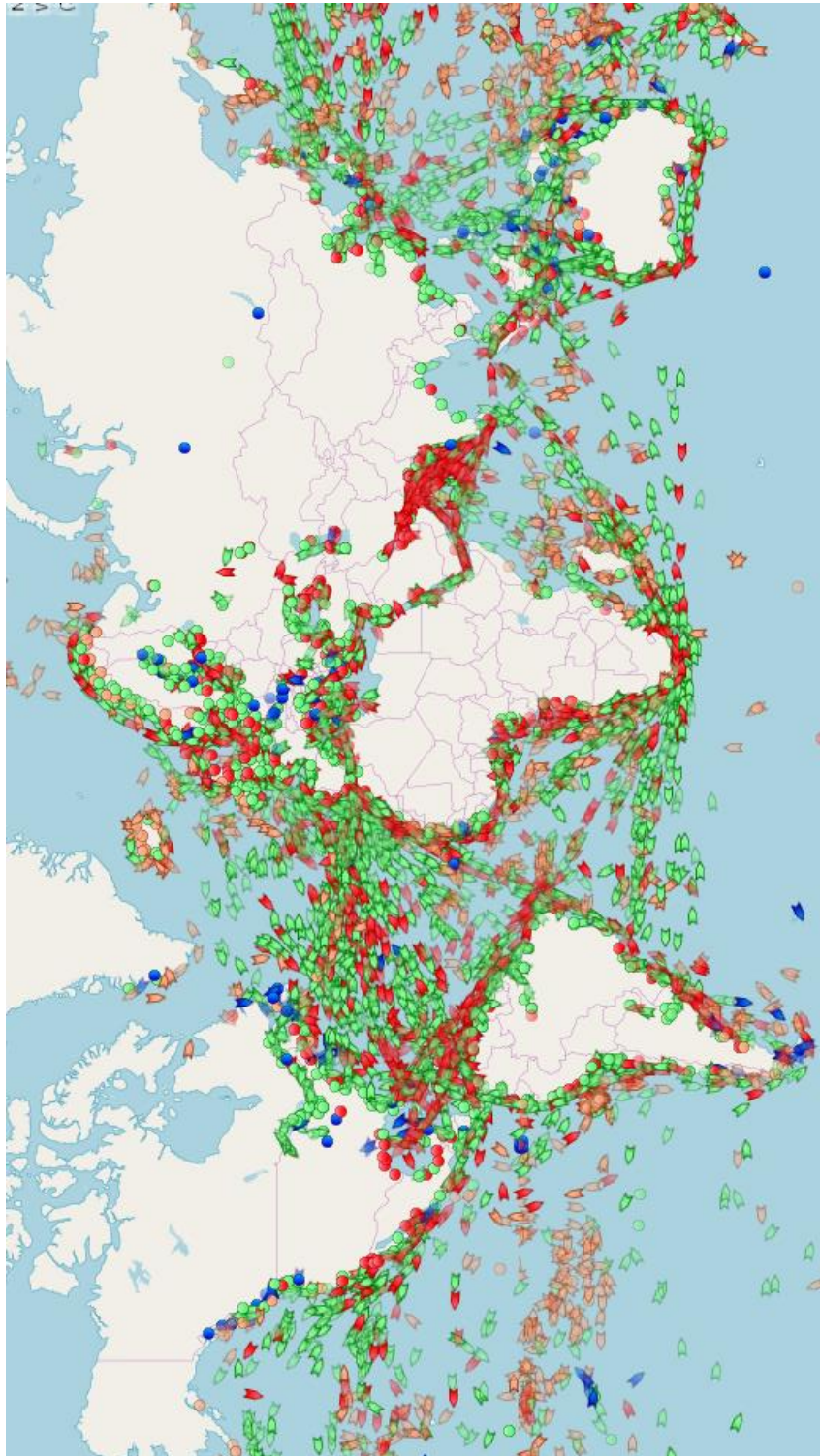

bron: Geografie januari 2011

Opgave 5 Scheepvaart in het Caribisch gebied

bron 1

Screenshot van www.shiptracker.live (bezocht op 8 november 2018)

Advertentie van Höegh Autoliners

Wij regelen het voor u!

Höegh Autoliners Shortsea Americas heeft verbinding met meer dan 20 bestemmingen in het Caribisch gebied.

Via onze hubs in Kingston, Jamaica en Pointe-à-Pitre, Guadeloupe verbinden wij onze intercontinentale roroscepen met China, Korea, Japan, Europa en het Midden-Oosten.

Vrij naar: http://www.caribbean-maritime.com/images/downloads/Caribbean_Maritime_34.pdf

bron 3

Een illustratie van een intercontinentaal roroschip

bron: <https://penbrokemarine.files.wordpress.com/2014/11/images.jpg>

Opgave 6 De crisis van Venezuela

bron 1

De economische crisis in Venezuela is één van de grootste die Latijns-Amerika de laatste decennia heeft getroffen. Door het catastrofale beleid van 'bolivarist' Hugo Chávez en zijn opvolger Nicolás Maduro is de economie enorm gekrompen. Tussen 2013 en 2017 daalde het BBP per hoofd met 35%. Maar het kan nog altijd erger, blijkt uit een overzicht van economische rampen van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Er zijn volgens het IMF vier belangrijke oorzaken voor grote terugvallen van de economie: geweld in al zijn vormen (oorlog, burgeroorlog, rebellie), grote prijsdalingen van belangrijke exportproducten (grondstoffen zoals olie en landbouwproducten), de overgang van een geleide economie naar een vrijemarkteconomie en economisch wanbeleid, zoals in Venezuela. De verwachtingen voor Venezuela zijn weinig hoopvol. Het IMF houdt er rekening mee dat de daling daar doorzet en in 2023 is opgelopen tot 60%.

Vrij naar: <https://fd.nl/achtergrond/1273440/crisis-het-kan-altijd-nog-erger-dan-in-venezuela>

bron 2

Geld drukken loont niet meer in Venezuela

“We zitten in een rampzalige en absurde situatie waarbij een doos eieren een stabielere betaalmiddel is dan onze nationale munt, de bolivar, die niets meer waard is”, zegt econoom Asdrúbal Oliveros.

Venezuela was ooit een van de welvarendste landen van Zuid-Amerika met de grootste aantoonbare oliereserves ter wereld. Sinds 2013 zit het land echter in een diepe economische crisis. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) berekende dat de inflatie in 2018 kan oplopen naar 1 miljoen procent. Een historisch dieptepunt.

Vrij naar: <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/08/05/geld-drukken-loont-niet-meer-in-venezuela-a1612181>

Chic dinerende Maduro zorgt voor ophef op sociale media

Een steak heeft gezorgd voor woedende reacties op sociale media. Op video's is te zien hoe de Venezolaanse president Nicolás Maduro een biefstuk geserveerd krijgt tijdens een chic diner in Istanbul.

De extravagante Turkse chef-kok is Nusret Gökçe, die bekend is om zijn in bladgoud gewikkelde steaks. Gökçe, op sociale media beter bekend als Salt Bae, plaatste twee video's op Instagram van Maduro's avondje uit. Hierop is te zien hoe de kok het vlees aan tafel bereidt, terwijl Maduro en zijn vrouw lachend aan tafel zitten. Ook zie je hoe Maduro een sigaar rookt uit een doos waarin zijn naam is gegraveerd. De video's leidden tot woedende reacties.

Vrij naar: <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/09/18/chic-dinerende-maduro-zorgt-voor-ophef-op-sociale-media-a1616860>